

Beslisnota voor het college

Datum 11 april 2024

Onderwerp Deelname subsidieoproep: Sport, bewegen en sociale ongelijkheid
Versienummer 1

Portefeuillehouder Michiel van Willigen

Samenvatting

Door deel te nemen aan deze subsidieoproep geven we een vervolg aan het huidige Living Lab op de Pierik. Het doel van deze oproep is om met onderzoek en innovatie bij te dragen aan een transitie, waarin sociale ongelijkheid wordt verkleind en de sport- en beweegdeelname van mensen met een lage sociaaleconomische positie wordt vergroot.

Financiële gevolgen

Betreft doel 113 Gelijke kansen
Begroting wijzigen Nee
Budgetnummer

Bijlagen

1. Letter of Commitment

Openbaarheid

☒ Openbaar
☐ Geheim

Ontwerp besluit

Het college besluit:

1. de subsidieoproep sport, bewegen en sociale ongelijkheid mede te ondertekenen

De burgemeester besluit:

1. Wethouder Van Willigen te machtigen om de subsidieaanvraag namens gemeente Zwolle mede te ondertekenen

Collegebesluit d.d.:

☐ Conform
☐ Gewijzigd
☐ Aangehouden
☐ Teruggenomen

Datum 11 april 2024

Inleiding

In 2023 is op de Pierik een Living Lab van start gegaan waar de gemeente deel uit van maakt. Dit Living Lab is gericht op het onderzoeken hoe er door middel van systeeminnovatie in een buurt of wijk de sport en beweeg deelname in die wijk vergroot kan worden. Door aan te sluiten op bestaande structuren in een wijk en inwoners erbij te betrekken wordt gekeken naar welke drempels buurtbewoners ervaren en hoe die verlaagd kunnen worden.

Dit Living Lab loopt eind 2024 af. Er is inmiddels al veel data opgehaald, welke eind mei nog wordt bevestigd door het organiseren van een wijk evenement met sport en bewegen als thema. Met al deze data wordt vervolgens een pilot opgezet die deelname aan bewegen en sporten op een natuurlijke en duurzame wijze zou moeten vergroten.

Met het aflopen van de pilot is ook het Living Lab ten einde. De [subsidieoproep](#) 'Sport, bewegen en sociale ongelijkheid' kan een vervolg geven aan dit Living Lab.

Deze subsidieoproep komt vanuit ZonMW en bedraagt een subsidie budget van maximaal €1.600.000. Een consortium van minimaal drie gemeenten, één hogeschool en één universiteit en drie maatschappelijke organisaties kan de subsidie aanvragen. De gemeenten die zijn gevraagd bij het consortium zijn Amsterdam, Enschede en Zwolle, in samenwerking met Universiteit van Wageningen en Hogeschool Windesheim. Die laatste is betrokken bij het huidige Living Lab, waar ook Sportpark Marslanden, Sport Service Zwolle en Landstede een rol inspelen. Windesheim zal binnen Zwolle de 'trekker' zijn van het onderzoek, zoals ze dat ook al zijn voor het Living Lab.

Het doel van de subsidie is om kennis te ontwikkelen over de rol van bestaanszekerheid, sociale relaties, ervaringskennis en lokale sturing & uitvoering in relatie tot sport- en beweegdeelname. Het doel is om met onderzoek en innovatie bij te dragen aan een transitie, waarin sociale ongelijkheid wordt verkleind en de sport- en beweegdeelname van mensen met een lage sociaaleconomische positie wordt vergroot.

Aansluiten bij bestaande wijkprogramma's en studies is een vereiste. Daarom hebben Universiteit Wageningen en Windesheim besloten het Living Lab op de Pierik erbij te vragen. Binnen het nieuwe project vindt verdieping plaats wat betreft sport en bewegen. De behoeften en mogelijkheden van gemeenschappen staan centraal en er wordt onder meer nieuwe kennis ontwikkeld over de rol van sleutelfiguren en wijkprofessionals. De kennis die het project oplevert moet gebruikt kunnen worden door lokale en landelijke overheden, maatschappelijke organisaties en (sociaal) ondernemers om beleid en regels aan te passen en om innovaties te versnellen.

Expertise uit verschillende onderzoeksdisciplines moet worden benut en 'unusual suspects' worden betrokken. Binnen het Living Lab staan we nu al in contact met een aantal 'unusual suspects' op de Pierik. Zoals bijvoorbeeld de wooncorporatie, een cultuur collectief en de plaatselijke kroeg.

Meedoen aan deze subsidieoproep levert Zwolle en haar inwoners natuurlijk ook wat op. In dit geval betreft het wijk-specifieke kennis over:

- De relatie tussen armoede/bestaanszekerheid en deelname aan sport en bewegen in de wijk
- De rol van sociale relaties (sociaal netwerk, sleutelfiguren, ervaringsdeskundigen) in (het promoten van) sport en beweegdeelname

Datum 11 april 2024

- De (on)mogelijkheden van het versterken van betrokkenheid bewoners (burgerparticipatie) t.b.v. het vergroten van sport en beweegdeelname
- Veelbelovende innovaties, zowel t.a.v. beleid en regelgeving als sport- en beweegaanbod
- Een efficiënte en effectieve monitoring en evaluatie van (nieuwe) initiatieven.

Daarnaast beoogt het project:

- (bestaande) samenwerkingen en burger-betrokkenheid in de wijk te vergroten
- Kansrijke initiatieven (waar mogelijk financieel) te ondersteunen.

Wat het vooral interessant maakt is dat het onderzoek nadrukkelijk aansluit bij bestaand onderzoek en kennis over ervaren barrières en behoeften t.a.v. sporten en bewegen. Dit is exact wat we nu hebben opgehaald met het Living Lab. Met die kennis kan het onderzoek vervolgens kijken naar welke condities of voorwaarden aanwezig moeten zijn om een interventie succesvol te laten zijn. Als de pilot uit de Living Lab op de Pierik succesvol is, betekent dat immers niet dat deze in een andere buurt ook zou werken. Met dit vervolg onderzoek kunnen we achterhalen wat de reden is voor een succesvolle pilot, of waarom het eventueel toch niet effectief is gebleken. En vervolgens passen we die lessen toe op nieuwe initiatieven of het versterken van bestaande initiatieven rondom sport & bewegen in de Pierik.

Dit vervolgonderzoek zou starten op 1 november 2024, met een looptijd van 34 maanden. Er wordt een cofinanciering gevraagd van omgerekend 300 uur, twee uur per week.

Kader

Beleidsplan Gezondheid

Beoogd effect

Het beoogde effect is meer kennis over wat succesvolle interventie in het sporten en bewegen van inwoners met een lage ses zijn en waarom deze succesvol zijn.

Argumenten

1. Het gezondheidsbeleid van de gemeente richt zich op inwoners die extra ondersteuning kunnen gebruiken bij het maken van gezonde keuzes

De sociaaleconomische status (SES) staat voor de positie van mensen op de maatschappelijke ladder. Indicatoren voor de SES zijn inkomen, opleidingsniveau en beroepsstatus (GGD Kompas). In Zwolle heeft 21% van de volwassenen een laag opleidingsniveau (lagere school, vmbo, mavo en lager beroepsonderwijs). Laagopgeleiden sporten en bewegen minder dan mensen met een hoger opleidingsniveau (zie bijlage 1). In de gemeente Zwolle voldoet 40% van de laagopgeleide volwassenen (>18 jaar) aan de beweegrichtlijnen, bij hoogopgeleiden ligt dit op 63% (Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD IJsselland). Van de hoogopgeleide Zwollenaren sport 67% wekelijks, bij de laagopgeleiden is dit de helft (34%). Ook zijn hoogopgeleiden vaker lid van een sportvereniging (37%) dan laagopgeleiden (21%).

Deelname aan sport en bewegen kan juist voor deze doelgroep van meerwaarde zijn. Sport en bewegen heeft positieve invloed op de gezondheid, bijvoorbeeld in het tegengaan van overgewicht en in het voorkomen en behandelen van (chronische) aandoeningen, als diabetes en hart- en vaatziekten (Bailey et al., 2013). Een recent onderzoek laat bovendien zien dat indien binnen een wijk het aantal

Datum 11 april 2024

mensen dat lid is van een sportvereniging of voldoet aan de beweegrichtlijnen toeneemt, dit gunstig is voor de zorgkosten. Een toename in de beweegrichtlijnen lijkt vooral effectief te zijn in lage SES-wijken (De Boer et al., 2022). Daarnaast kunnen sociaal kwetsbare doelgroepen, zoals mensen met een lage SES, life skills ontwikkelen door deel te nemen aan een sportprogramma (ter Harmsel et al., 2022). Deze ontwikkelde emotionele (bijv. omgaan met emoties), cognitieve (bijv. zelfbewustzijn, zelfsturing) en sociale vaardigheden (bijv. leiderschap, teamwork) kunnen ook van meerwaarde zijn in het dagelijks leven, bijvoorbeeld in het vinden van een baan of het leggen van sociale contacten (Hermens et al., 2017). Door in wijken met een lage SES in te zetten op een toename van de sport- en beweegdeelname, valt dus nog veel gezondheidswinst te behalen. Eén van deze wijken in Zwolle is Pierik. Op basis van de statusscore hoort deze wijk bij de vijf wijken die hier het laagst op scoren in Zwolle. Deze statusscores worden door het SCP berekend op basis van de opleiding, inkomen en positie op de arbeidsmarkt van de inwoners en geven aan hoe de sociale status van een wijk is, in vergelijking met andere wijken in Nederland

2. De activiteiten in de subsidieaanvraag dragen bij aan de doelen van het Gezondheidsbeleid

Het eerste speerpunt van de beleidsagenda gezondheid 2022-2026 is het bevorderen van een gezonde leefstijl, gericht op kwetsbare inwoners (lage ses) en via een wijkgerichte aanpak. Dit sluit aan bij de inhoud van deze subsidieaanvraag. Door deze aanvraag mede te ondertekenen, dragen we bij aan de ambities van het gezondheidsbeleid.

3. Het onderzoek verloopt via actieonderzoek.

Het onderzoek bestaat uit 2 fases. In de eerste fase gaat de actie-onderzoeker 'de wijk in' om samen met bewoners en relevante partijen op zoek te gaan nieuwe mogelijkheden om sport-beweegdeelname van mensen met een lage ses te vergroten en daarmee sociale ongelijkheid te verkleinen. Dit sluit naadloos aan op wat er tot nu toe in gedaan met he Living Lab op de Pierik.

In de tweede fase worden de innovaties met de beste kans van slagen en met de meeste steun vanuit bewoners en betrokkenen in gang gezet. Voor deze fase staat ongeveer twee jaar. Dat betekent dat dit onderzoek in vergelijking met het Living Lab een veel groter deel van de looptijd ook daadwerkelijk deelname aan sport en bewegen op de Pierik zal kunnen stimuleren.

4. Dit onderzoek geeft de mogelijkheid om haakjes te vinden met de doorontwikkeling van Sportpark Marslanden

Eén van de bevindingen van het Living Lab op de Pierik is dat inwoners niet het gevoel hebben dat het Sportpark Marslanden in hun 'buurt' ligt. Er wordt een fysieke en mentale grens ervaren, terwijl het sportpark natuurlijk ruimtelijk naast de Pierik ligt. Dat betekent dat het verlagen van die drempel al een grote stap in de grote richting zou kunnen zijn voor deelname aan sport en bewegen in de Pierik.

Dit sluit aan bij het idee van het 'open sportpark', de doorontwikkeling van Marslanden en de wens om sport ook in te zetten vanwege de maatschappelijke waarde daarvan. Zowel de inwoners van de Pierik en sportpark Marslanden zouden gebaat zijn bij een verbeterde relatie.

5. De activiteiten in de subsidieaanvraag dragen bij aan de beweging die gaande is in het sociaal domein

Het bevorderen van een gezonde leefstijl vraagt meer dan enkel meer sport en bewegen. Kwetsbare inwoners ervaren vaak een stapeling van problemen. Deze subsidieaanvraag ziet sport en bewegen dan ook zowel als doel en als middel. Door in te zetten op sport- en beweeginitiatieven die ook de

Datum 11 april 2024

sociale ongelijkheid en de sociale basis en netwerk van inwoners versterken pakken we deze problemen integraal aan.

Alternatieve mogelijkheden

Er zijn geen andere mogelijkheden, afgezien van de keuze om niet mee te doen aan de subsidieoproep.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

Participatie van inwoners is een rode draad in dit onderzoek. Alle interventies die worden uitgevoerd zullen het goedkeuren van buurtbewoners hebben en verschillende partijen en organisaties in de buurt worden betrokken bij het onderzoek. Daarnaast is een subdoel van het onderzoek om burgerbetrokkenheid in de Pierik te vergroten.

Communicatie

Als de subsidieaanvraag wordt gehonoreerd, zal de gemeente hier i.s.m. de andere aanvragers een persbericht over verspreiden.

Financiën

Er kan maximaal 1.600.000 euro worden aangevraagd voor een looptijd van maximaal 34 maanden. Er is een eigen bijdrage/cofinanciering vereist van minimaal 20%, die ZonMW van projectpartners verlangt. Deze bijdrage kan zowel in natura als in geld worden geleverd. Dit doen wij door middel van ambtelijke inzet. Er wordt geen financiële steun gevraagd van de gemeente. De bijdrage van de gemeente zal de ambtelijke deelname aan het onderzoek zijn, gedurende 300 uur voor de looptijd van het onderzoek. Hiermee dragen wij bij aan die 20%.

Risico's

Er zijn geen risico's verbonden aan deze beslissing.

Vervolg

De deadline voor de subsidieaanvraag is 14 mei. Eind augustus wordt bekend of de subsidieaanvraag wordt gehonoreerd.

Openbaarheid

Deze nota is openbaar.